

DOEPAK

DuPAK DoePAK POPPENSPE(ELMUSEUMKRUISELKRANTKRABEL) DoePAK DuPAK
Nr. 133a

Een (kerst)kraam met Kasper: een boom vol lichtjes

Weer zo'n fraaie prent uit de collectie van het Poppenspe(e)lmuseum. Op dit papierentheatervel zie je zetstukken voor een huiskamer- of winkeltafereel. De kerstboom heeft brandende kaarsjes. In de rechterkraam hangen maskers en Kasper(l)figuren. Onder de twee mombakkesen is deze vrolijke Duitse neef van de oud-Hollandse Jan Klaassen ook zittend afgebeeld. Zowel Kasper als Jan gaat gebocheld door het leven. Ze hebben een bolle buik en een grote kromme neus en kin. Ze zijn fleurig gekleed en dragen een rode puntmuts met een belletje. Om hun hals zit een wit kraagje. Ze houden van lekker eten en drinken, zijn ongecompliceerd en zitten vol grappen en grollen.

Het papierentheater was vooral in de negentiende eeuw zeer in zwang. In huiselijke kring werden meestal verkorte versies van sprookjes, toneelstukken, opera's en zelfs veldslagen opgevoerd. De 'acteurs' worden op het miniatuurtoneel van boven of van opzij heen en weer bewogen of geschoven. Het papierentheater wordt gemaakt uit een bouwplaat. Daarbij horen prenten met diverse mensfiguren, beesten, rekwiisieten en coulissen. Na het knippen en plakwerk kan het spel beginnen. De verhalen kunnen zich met al die decors overal afspelen: in een bos, op het water, in een stad of dorp, in een hutje, huis, paleis of een kasteel, op jaarmarkten en tijdens jaargetijden en jaarfeesten.

Een jaar vol plezierige belevenissen wensen wij je toe!

Wil je meer te weten komen over het papierentheater en het (volks)poppenspel? Maak een reis door de wondere wereld van het poppentheater op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs en maak kans op een vrolijke poppenstrip. Op de websites www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2, www.poppenspelmuseum.nl en www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl vind je informatie over het museum, de thema-exposities, onze educatieve uitgaven en de collectie. Een poppentheater-abc geeft uitleg over de diverse poppentheatertechnieken, -attributen, -figuren en -personen. Afbeelding: papierentheaterprent, litho nr. 47, 41 x 53 cm. Uitgever: J.F. Schreiber, Eßlingen, Duitsland (1904). Inventarisnr.: 00586. Concept en tekst: Otto van der Mieden © (2008).

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruielkrant en -krabbel! Een dupak (spreek uit: doepak) is een stang- en trucepp. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijden van Pierlala's hals heel langzaam en onder doodge stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwieren de armen wijd uit.